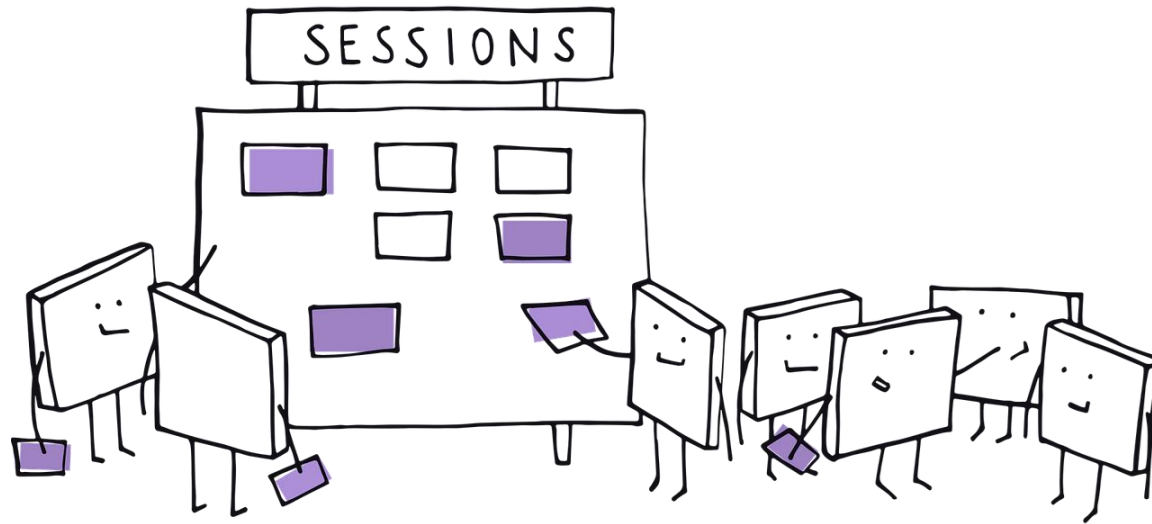

Tema 6

Avaluació dels aprenentatges

Carmen.Ferrer-perez@uv.es

Objectius

- Definir els tipus d'avaluació del coneixement i les seues funcions.
- Conèixer les estratègies instruccionals relacionades amb oferir retroalimentació sobre l'aprenentatge.

Índex

1. Tipus d'avaluació de coneixements

Avaluació inicial o de coneixements previs

Avaluació formativa o per a ajudar a l'aprenentatge

Avaluació sumatòria o de rendiment final

2. Consideracions per a una bona avaluació

Avaluació de coneixement declaratiu factual

Avaluació del coneixement declaratiu conceptual o significatiu

Avaluació del coneixement procedimental

3. Tècniques instruccionals

1. Tipus d'avaluació de coneixements

Per què cal avaluar?

Forma part del procés d'aprenentatge →
permet descobrir què cal ensenyar i com s'ha d'ensenyar

Distingim tres tipus d'avaluació

- a) Avaluació inicial o de coneixements previs
- b) Avaluació formativa o per a ajudar a l'aprenentatge
- c) Avaluació sumatòria o de rendiment final

1. Tipus d'avaluació de coneixements

a) Avaluació inicial o de coneixements previs

Determina el punt de partida de l'aprenent

- Coneixements erronis (interfereixen en l'adquisició del concepte correcte)
- Coneixements escassos
- ...

Dos nivells de canvi en l'aprenentatge

- Canvi conceptual: implica la transformació o el canvi d'esquemes mentals mitjançant un procés lent i costós. Apareix resistència al canvi.

Un xiquet té el concepte d'ésser viu com una cosa que es mou i que està activa sense intervenció externa. Ha de canviar aquest concepte per a incloure-hi éssers que no es mouen, com ara fongs, microorganismes, plantes... i centrar-se en el fet que tots tenen un cicle vital i realitzen processos essencials per a mantenir-se vius.

- Ampliar l'esquema previ amb dades noves (fets, context, etc.): ampliar les xarxes conceptuais de la memòria a llarg termini (manera més habitual d'aprenentatge).

Un xiquet que té el concepte d'ésser viu desenvolupat inclou en aquest esquema que les esponges de mar són éssers vius.

1. Tipus d'avaluació de coneixements

b) Avaluació formativa o per a ajudar a l'aprenentatge

Busquen donar informació als estudiants per a motivar-los i ajudar-los en el procés d'aprenentatge. I també donar-los informació útil perquè el docent ajusti les seues pràctiques → Objectiu de millorar l'aprenentatge.

- Treballs
- Exàmens periòdics
- Activitats d'aula
- ...

1. Tipus d'avaluació de coneixements

c) Avaluació sumatòria o de rendiment final

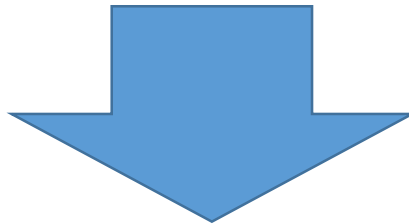
Busca determinar si els estudiants han assolit un nivell de competència determinat.

Es fa al final d'un període d'ensenyament: després d'estudiar un tema o més d'un, o al final del curs o d'un període lectiu...

2. Consideracions per a una bona avaluació

- És recomanable que el context d'avaluació siga tan semblant com siga possible al context d'aprenentatge.
- Les activitats d'avaluació s'han de concebre com una continuació de les activitats d'aprenentatge que els alumnes han fet. I per això les dues activitats han d'estar estretament connectades.

És important **reflexionar** sobre el **tipus de coneixement o aprenentatge** que volem avaluar i quina és la millor manera de fer-ho.

2. Consideracions per a una bona avaluació

Avaluació del coneixement declaratiu factual

Preguntes per a avaluar el record

Pregunta de record lliure

Quants costats té un dodecaedre?

Pregunta de reconeixement

El dodecaedre té:

- a) 9 costats
- b) 12 costats
- c) No és correcta cap de les anteriors

L'adequació de l'una o l'altra depèn de quan i per a què volem que els alumnes memoritzin aquesta informació i, també, de si el context habitual és d'evocació lliure o de reconeixement.

2. Consideracions per a una bona avaluació

Avaluació del coneixement declaratiu conceptual o significatiu

Possibles tasques

- Definició del significat
- Reconeixement del significat
- Exposició temàtica
- Identificació i categorització d'exemples
- Aplicació a la solució de problemes
- ...

2. Consideracions per a una bona avaluació

Avaluació del coneixement procedimental

S'ha d'avaluar un doble aprenentatge:

- Coneixement suficient referit al procediment (sabem quines accions o decisions el componen, en quin ordre han de succeir-se, en quines condicions, etc.).

Per exemple, les normes per a transformar una oració activa en passiva.

- L'ús i l'aplicació d'aquest coneixement en les situacions particulars.

Aplicar la norma correctament en una producció escrita, en una conversa oral...

1. Saber fer-ho
2. Fer-ho bé
3. Aplicar-ho en el context adequat

Comprovar l'execució del procediment de l'alumnat. Possibles indicadors:

- Correcció i precisió de les accions que componen el procediment.
- Grau d'encert en l'elecció del procediment.
- Generalització del procediment en altres contextos.
- Rapidesa i seguretat amb què s'aplica → automatització del procediment.

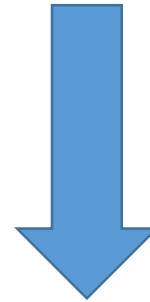
2. Consideracions per a una bona avaluació

Dificultats de l'avaluació

Comporta INCERTESA → resultats *estimats*

- Són un *mostreig* dels aprenentatges (coneixements i habilitats).
- Sempre hi ha distància entre allò que s'ha après i el resultat de l'avaluació: INTERPRETACIÓ.
- Significa raonament a partir d'evidències: l'avaluador fa inferències a partir de les dades.

Avaluació: no és inútil ni subjectiva, sinó **COMPLEXA**.

2. Consideracions per a una bona avaluació

Que cal fer en l'avaluació?

- Cercar evidències que s'ha après alguna cosa.
- Evitar l'avaluació dicotòmica (SÍ/NO) → emprar mesures qualitatives que indiquen el grau d'aprenentatge.
- Idear tasques que avaluen el nivell d'aprenentatge dels estudiants.
 - Aquestes tasques han de ser representatives dels aprenentatges que l'estudiant ha d'emmagatzemar.
 - Han de permetre interpretacions clares.
 - Ha d'haver-hi tasques fàcils i tasques difícils.

3. Tècniques instruccionals

IMPORTANT
per a la
realització
de l'informe

Tècniques instruccionals → afavoreixen l'aprenentatge

Es classifiquen segons la fase del procés d'ensenyament i aprenentatge en què s'empren:

- **Tema 1. Fase d'activació o preinstruccional:** prepara l'estudiant.
- **Tema 3. Fase instruccional o de desenvolupament:** facilita l'aprenentatge significatiu de continguts.
- **Fase de retroalimentació:** informa sobre el grau d'adequació del rendiment de l'estudiant.

3. Tècniques instruccionals

Fase de retroalimentació

La retroalimentació és qualsevol informació proporcionada a l'estudiant sobre l'adequació o la inadequació de les respostes en una activitat acadèmica.

La retroalimentació permet a l'estudiant:

- Verificar les seues respostes en relació amb un cert nivell.
- Avaluar l'execució i el progrés en l'activitat.
- Millorar execucions posteriors amb la informació facilitada sobre com s'ha de fer.

3. Tècniques instruccional

Fase de retroalimentació

La qualitat de la retroalimentació varia segons la quantitat d'informació.

Menys efecte
sobre
l'aprenentatge

- **Poca informació:** execució correcta/incorrecta, informar sobre el nivell assolit o sobre el nombre d'encerts (80% d'encerts, tens un 8...).

Més efecte
sobre
l'aprenentatge

- **Informació intermèdia:** informar sobre el nivell assolit + informar sobre la resposta correcta o indicar una resposta incorrecta i justificar per què ho és.
- **Més informació:** indicar el nivell assolit + informar sobre la resposta correcta o indicar una resposta incorrecta i justificar per què ho és + indicar informació útil per a millorar el nivell d'execució de l'activitat.

3. Tècniques instruccional

Fase de retroalimentació

- El moment en què ocorre la retroalimentació determina l'efectivitat d'aquesta acció: immediata>diferida
- La retroalimentació ha de tenir un efecte positiu en la motivació.
 - Reforçar els encerts i el procés; no castigar les errades.
 - Afavorir l'autoeficàcia (tècnica del sandvitx: P-N-P).
 - Evitar la crítica i la desqualificació personal.
 - Evitar les comparacions i l'avaluació pública.
- La modalitat (oral, individual, grupal, escrita, *audiofeedback*...) ha d'emprar-se de manera variada, ja que hi ha diferències individuals en la preferència.

Donarem resposta general (sense personalitzar) de manera pública.
Els comentaris personals, en privat.

Bibliografia

- Vidal-Abarca, E., García-Ros, R. i Pérez-González, F. (2010). *Aprendizaje y desarrollo de la personalidad*. Madrid: Alianza.
Capítol 4. “El contenido y la evaluación de los aprendizajes”.
Capítol 6. “Técnicas instruccionales y aprendizaje significativo”.